

dolini. »Bergmarinar« Polda je bil vse božične praznike predmet globokega sočutja, ker je bil obče priljubljen in je bila Pušnikova premožna domačija s sinom-edincem daleč na okrog na najboljšem glasu.

Trupla smrtno ponesrečenega ni nikdo iskal. Iskanje bi bilo tudi brezuspešno. Drava odnaša z vso naglico ugrabljene žrtve in posebno še prej, ko ni bila zajezena na Fali.

Dobrih 14 dni po nesreči je prejela občina Brezno iz Dupleka pod Mariborom obvestilo, da je naplavila Drava moško truplo. V žepu obleke je bil molitvenik in listič z besedami: »Leopold Pušnik z Rdečega brega prosi narobno komisijo, naj ga dodeli bergmarinarjem.«

Beleženo smešenje je pripomoglo, da je bilo truplo utopljenca prepeljano na brezniško pokopališče. Pogreb s številnimi udeleženci od

blizu in daleč je pričal, kako narod sočustvuje s krščansko kmečko hišo, ki je po tako izredni nesreči izgubila na sveto noč sina-edince.

Ko so se ljudje razhajali z njive božje, so bili pogrebi glasno izraženega mnjenja: »Pušnikovemu bergmarinarju« smo posodili zadnjo pot. Živel je po hribovsko, umrl pa kot pravi marinar, dasiravno ga je zadela nenadna smrt v hribovitem kraju.«

Ljudsko smešenje

Pušnikov Polda je zaslužil privesek »bergmarinar« s svojo nesrečno smrtjo. Od njegovih številnih naslednikov po gorskih farah v Dravski dolini pa najbrž nihče več ne ve, kdaj in kje se je rodilo ime »bergmarinar«, ki je postalo z leti ljudsko smešenje gorskih krofastih velikanov — s temi besedami je končal rajni Gross svoje pripovedovanje.

Ob 75 letnici najboljše slovenske pisateljice

Osemdesetletnica Mohorjeve družbe

Letos je obhajala Mohorjeva družba meseca julija 80 letnico. Ob tej priliki je poudarjalo časopisje ogromno kulturno delo, katerega je že izvršila družba v teku desetletij med slovenskim narodom. Knjige, katere je razposlala Mohorjeva v omenjeni dobi med podeželsko ljudstvo, so bile zanj nekako ljudsko vseučilišče glede pouka o napredku, obenem pa so služile tudi zabavi v dolgih zimskih večerih. Poudarek zaslug Mohorjeve družbe se je nanašal ob 80 letnem jubileju tudi na ljudske pisatelje, ki so se trudili vsa ta dolga leta, da so bile Mohorjeve knjige slovenskim čitateljem res v pouk ter zabavo.

Znamenita jubileja leta 1940.

Med vnete sodelavce, ki zaslužijo ob jubileju Mohorjeve zahvalo in posebno pohvalo, spada znana pisateljica Lea Fatur.

Jubilej Mohorjeve družbe in 75 letnica Faturjeve si podajata roko v letu 1940.

Ob 75 letnici pisateljice v novembru se je spomnilo časopisje in mesečniki njenega plodonosnega kulturnega dela. Vsi sestavki o

njenem pisateljskem delovanju so naglašali zaslužno priznanje: Lea Fatur je najbolj nadarjena, najboljša in najbolj plodovita slovenska pisateljica!

Dolgoletna sotrudnica Mohorjeve družbe

»Slov. gospodar« jubileja Faturjeve ni prežrl, ampak ga je le odložil za bajni božični čas, ko imajo naročniki in čitatelji našega lista največ prilike, da pazljivo čitajo ob zimskih večerih in obujajo spomine na lepe povesti, s katerimi jih je razveselila Mohorjeva družba v »Večernicah« in »Koledarju«. Nobena od slovenskih pisateljic ni znala z mičnim in napetim kramljanjem ter pripovedovanjem nuditi našemu kmetu toliko pouka in zabave kakor ravno Lea Fatur, katero šteje v zadnji gorski kotiček segajoča Mohorjeva družba za svojo dolgoletno čudnico.

Pisateljska plodovitost

Težko bi naleteli v Sloveniji na krščanski dnevnik, tednik ali mesečnik, v katerem bi Faturjeva ne bila objavila svojih poučnih, zabavnih in gospodarskih spisov.

nekaj časa. Prosim samo za streho in hrano za dobo obiska. Oni, pri katerem me bo zalotila smrt, je po napisanem in v kovčegu shranjenem testamentu glavni dedič prihrankov, kolikor jih bo še preostalo. Za vse druge so določene vsote, katere lahko glavni dedič po svoji volji zviša.

Vsak mi je stisnil med solzami hvaležnosti roko in me je hotel imeti s seboj.«

Tevžek na veselih romanjih

Po teh besedah je srečni preužitkar vstal, pograbil za klobuk in kovčeg ter bil pripravljen na slovo. Preden nam je ponudil roko, se je počil med krohotom po stegnu in razkladal ves vzradoščen kar stoje:

»Hvala Očetu nebeškemu, dočakal sem jih že osemdeset in še bom tudi za naprej živel zdrav in vedno vesel, če mi mojih računov kaj posebnega ne prekriža.

Pri nobenem otroku ne ostanem nepretrgano dalje kot en mesec. Vsak me je vesel, ko se nenapovedan prikažem s temle 'kufrom' na pragu. Starejše in mlajše skače krog mene, se obeša name in sili vame z vprašanji: odkod prihajam, kako se imajo tam, kjer sem bil dozdaj, kako so mi stregli in kaj sporočajo.

Med odgovori na vsa mogoča vprašanja mine mesec dni, kot bi se osmeknil pod nosom. Še za kako delo nimam časa prijeti, že sem s 'kufrom' na potu k drugemu.

Na Faturjevo kot priznana ljudsko pisateljico je »Slov. gospodar« še posebno ponosen, ker je v njem stopila prvič pred javnost s podlistkom »Črni vitez pa hudi grof«, ki je izšel 8. in 15. novembra leta 1883.

Kratka vsebina prvega podlistka Faturjeve

Kot mlado in preprosto dekle opisuje Faturjeva v dveh številkah našega lista dobrega grajskega gospoda, ki ima edino hčerko Milico. Lepo in dobro Milico zasnuje hudoben nemški grof. Ker oče in hči odklonita snubitve, zapusti klati-vitez grad. Na bližnjem Hrvatskem zbere četo malovrednežev. V noči napade grad dobrega grofa in se ga polasti. Vitezova druhal poseka vse služabnike. Vitez sam z lastno roko umori dobrega grajskega gospoda. Ko ga pa Milica tudi po pokolju zavrne, jo da vreči v ječo in jo pusti brez hrane. Tretjo noč mlada grofica goreče molli v ječi. Prikaže se ji rajni oče in ji pokaže izhod iz podzemskih grajskih prostorov.

Kakor hitro opazi hudobni vitez Miličin pobeg, začne klicati hudiča na pomoč. Hudoba se mu res pridruži v črni viteški preobleki. Črni vitez razodene hudemu grofu, da se je poročila pobegla Milica na Jelšanskem gradu z ondotnim mladim gospodom.

Hudobni grof in črni vitez brezuspešno napadeta ta grad. Hudi grof je bil celo nevarno ranjen, a črni vitez mu je rano zacelil.

Ozdraveli hudobni grof se začne strašno znašati nad svojimi podložniki. Ko pa pomanjra s konjem nedolžnega otroka, ga prekolne jokajoča mati in mu napove, da ga bo tresel mrz, dokler se ne bo grel s svojim tovarišem v peklju!

Od tega prokletstva se hudobni grof ni mogel več ogreti. Njegov spremljevalec, črni vitez, zakuri okrog prezebajočega grofa. Črnemu vitezu se pridružijo še druge peklenške pošasti. Črni vitez se naenkrat spremeni v vraga in pleše z grofom, da bi ga ogrel.

Od hudobnega grofa neusmiljeno tlačeni kmetje so videli, kako je grad gorel in kako so plesali v plamenu. Ko je petelin prvič zapel, je izginilo vse. Namesto ponosnega gradu stoji — kakor je še dandanes videti — kos črnega zidu.

Spodbuda »Slov. gospodarja«

Objava kratko očrtanega podlistka v »Slov. gospodarju« je mlado Faturjevo tako vzpodbudila ter ojunčila, da enkrat za pouk in zabavo slovenskega naroda zastavljenega peresa ni več odložila in ji še danes pri 75 letih gladko ter plodonosno teče.

Posledica izvirnega greha

Povem vam pa, da so bili moji otroci strogo vzrejeni za odgovornost pred Bogom radi izpolnjevanja četrte božje zapovedi, a ključ do tolike gostoljubnosti in skrbi za 80 letnega starca je tale 'kufer', kojega vsebina je znana doslej le Vsevednemu in meni! Vsakega od mojih dobrih otrok se drže skriti nasledki podedovanega greha. Vsak se čuva, da bi se mi ne zameril in bi mu jaz ne odnesel 'kufra' in bi se z njim ne vrnil več pod njegovo streho. Enkrat bom umrl. Eden od mojih sedmerih otrok bo glavni dedič preostalih prihrankov. Prav na dnu duš mojih otrok tli pohlep: morda bom jaz tisti, ki bo prvi za rajnim očetom smel odpreti skrivnostni 'kufer', prečitati testament in pospraviti glavni posmrtni delež.

Slovo

Povedal sem vam vse, s čimer sem se hotel oddolžiti za laskavo čestitko k 80 letnici in sedaj pa resnični: Zbogom! Zapišite kmečkim gruntarjem v pouk, kako uživa stari Tevžek na romanju krog sedmih otrok s kufrom na trojni fiksir redkost — preužitkarske sreče in popolne zadovoljnosti.«

pri. Glavno za vas časnikarske radovedneže pa ni tale 'plehasti kufer s fiksirjem', ampak razlaga, da mi ta skromna naprava ne samo lajša, da celo siplje rožice zadovoljnosti na stara leta.

Za možiteve, ženitev ter samostojno življenje godne otroke sem poslal od hiše. Najmlajšemu sem namenil dom. Nisem bil nikdar prijatelj reka: Ti meni luč, jaz tebi ključ! O, ne! Najmlajši se je oženil po svoji volji na dom. Ni mu bilo treba šteti niti pare dediščine drugim, katere sem izplačal ter oskrbel sam toliko, da bodo preskrbljeni, če se bodo držali Boga in dela za vsakdanji kruh.

Še to moram posebej poudariti, da si pri predaji posestva, ker sem bil že vdovec, nisem zbral v lastnem domu ne pedi zemlje in niti kota za preužitek. Stari Tevžek ve iz zgledov na drugih, kako bridek in s solzami omešen je preužitkarski kruh.

Pouk otrokom

Na dan izročitve domačije sinu-gospodarju sem zbral krog mize še ostale otroke. Po pogostitvi sem vsakemu pustil potehtati tale kovčeg. Brž ko je preromal roke vseh, sem rekel:

Vsak izmed vas sedmih in od vas pretehtani kufer na trojni fiksir je moj preužitek. V kovčegu so moji prihranki v denarju in hranilnih knjižicah s poslednjo voljo vred. Vsakega od vas bom obiskal parkrat na leto za